

Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi

2024, 7(4): 326-333.

DOI: [10.26677/TR1010.2024.1395](https://doi.org/10.26677/TR1010.2024.1395)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

KAVRAMSAL MAKALE

Türk Lehçelerinde Organ Adlarının Karşılaştırılması

Selin MERCİMEK, Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir, e-posta: selinmrc275@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7067-1895>

Öz

Bu çalışmada *lehçe* kavramı Çağdaş Türk Lehçeleri dersleri adlandırmasındaki anlamıyla kullanılmıştır. Lehçeler arası kurulan ilişkide coğrafi konum, kültürel ve siyasî paylaşımlar etkilidir. Geçmişten günümüze Türklerin mücadelesini sürdürdüğü coğrafyanın büyüklüğü ve etkileşimde oldukları kültürel yapı dillerini de etkilemiştir. Bu etki Türk dünyasında lehçe, ağız ve şiveler oluşması bakımından zengin bir sonuç doğurmuştur. Bir dilin akrabalık ilişkilerini belirlemek ve tasnifini yapabilmek için temel söz varlıklarından yararlanmak önemli bir yoldur. Türk lehçelerinde vücut organlarının adlandırılması bu bakımdan ilgi çekici sonuçlar doğurabilir düşüncesinden hareketle yapılan bu incelemede yer yer köken bilgisi, şekil bilgisi ve ses bilgisiyle ilgili bilgilerden yararlanılmış ve değerli verilerin elde edilebileceği görülmüştür. Bu incelemeler sonucunda elde edilecek verilerin öncelikle bu lehçeleri konuşanların birbirini anlaması kolaylaşacak ve bu lehçelerin akrabalığı tezini de güçlendirecektir. İnsanlar kendilerinin ve hayvanların bedenlerinin birimlerine ve vücut parçalarına çeşitli adlar verir. Türk dilinin lehçelerinde organ adları bazen ortaklık bazen benzerlik bazen ise tamamen değişiklik gösterir. Coğrafi uzaklıkla birlikte farklılıkların ve değişimin arttığı görülür. Bu çalışmada Türk dilinin lehçeleri ile birlikte coğrafi yakınlıktan ve etkileşimden dolayı ele alınan organ adlarının Rusça karşılıkları da hazırlanan tabloda yer alır. Böylece Türkiye Türkçesi, Başkurt Türkçesi, Azerbaycan Türkçesi, Kırgız Türkçesi, Özbek Türkçesi, Kazak Türkçesi, Türkmen Türkçesi, Tatar Türkçesi, Uygur Türkçesi ve Rusça organ adlarının mukayesesi yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dilbilimi, Türkçe söz varlığı, organ adları, Türk Lehçeleri, Türk Lehçeleri Örnekleri

Makale Gönderme Tarihi: 21.02.2024

Makale Kabul Tarihi: 03.04.2024

Önerilen Atıf:

Mercimek, S. (2024). Türk Lehçelerinde Organ Adlarının Karşılaştırılması, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(4): 326-333.

Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences

2024, 7(4): 326-333. DOI: [10.26677/TR1010.2024.1395](https://doi.org/10.26677/TR1010.2024.1395)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

CONCEPTUAL PAPER

Comparison of Organ Names in Turkish Dialects

Selin MERCİMEK, MSc. Student, Kırşehir Ahi Evran University, Institute of Social Sciences, Kırşehir, e-mail: selinmrc275@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7067-1895>

Abstract

Geographical location, cultural and political sharing are effective in the relationship between dialects. It also affects the size of the geography where the Turks have struggled from past to present, and the languages of the cultural structure they interact with. These effects create wealth in the Turkish world. In order to determine the kinship of a language and to classify it, the basic vocabulary of the language is used. By revealing their origins, interests and structures, a comparative analysis of organ names is made with the sound changes determined among Turkish dialects. The basic names and common phonetic features that do not change as a result of these examinations support the kinship between the dialects. These organ names, which are discussed, are the basic terms used to determine the connection and separation between dialects. People give various names to the body parts of animals along with their own bodies. In the dialects of the Turkic language, the names of the organs sometimes show similarity and sometimes completely change. It is seen that differences and change increase with geographical distance. The Russian equivalents of the organ names, which are discussed due to geographical proximity and interaction with the dialects of the Turkish language, are also included in the table given. Turkey Turkish, Bashkir Turkish, Azerbaijan Turkish, Kyrgyz Turkish, Kazakh Turkish, Tatar Turkish, Turkmen Turkish, Uyghur Turkish and Russian organ names are compared.

Keywords: Linguistics, Turkish Vocabulary, Names of Body Parts, Turkish Dialects, Comparative Turkish Dialects, Examples of Turkish Dialects, Dictionary of Turkish Dialects.

Received: 21.02.2024

Accepted: 03.04.2024

Suggested Citation:

Mercimek, S. (2024). Comparison of Organ Names in Turkish Dialects, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 7(4): 326-333.

GİRİŞ

Lehçe, bir dilin bilinmeyen zamanlarında ayrılmış bölümlerine ya da bir dilin birbirinden uzak bölgelerde farklı sebeplerle değişikliğe uğramış hâline denir. Türk dilinin kollarını ifade ederken lehçe, şive, ağız kavramları kullanılır. Dil lehçelere ayrılarak değişmeye ve dönüşmeye başlar. Dilin lehçeleşmesi için konuşan bir topluluğun coğrafya değiştirip göç etmesi, kültürel bakımdan farklılaşması, canlı bir ağıza sahip olması, topluluğa özgü siyasi-sosyal ilişki ve alfabe gerekir. Bu şartlar birbirini takip eden ve tamamlayan bir süreç olarak karşımıza çıkar. Bu değişim ve dönüşüme en fazla direnç gösteren kelimeler temel kelime ve söz varlıklarıdır. Canlı varlıkların organları, temel kelime ve söz varlıkları olduğundan dildeki lehçeleşmeyi gösterebilmek için kullanılan örneklerdir. Cinsel organ adları ise toplumların tercihine göre değişir. Bazı toplumlar bu adları müstahcen olarak düşünür ve başka bir dilden alıntı yapar ya da çocuk dilindeki kullanımını devam ettirir.

Türk dili ve Türk dilinin lehçeleri büyük bir coğrafyayı kapsamaktadır. Coğrafi yakınlıkla birlikte sosyal ve siyasi etkileşim lehçeler arasında birtakım ortaklık oluşturur. Bu belirlenen ortak ses ve temel kelimeler dil akrabalığını göstermekle birlikte bir yandan da lehçeleri birbirinden ayırır. Bu büyük alan Türk dilinin araştırıp, incelenmesi zorlaştırır. Türk dili; tarihi zaman, coğrafi yer, dönem ve lehçelere bölünerek incelenir. Böylece dilin tarihsel gelişimi, coğrafi etkileşim ve lehçeleşme süreci, lehçelerin birbiri ile olan akrabalığı, ses ve yapı benzerlikleri ya da farklılıkları ortaya konur.

Geçmişten günümüze dil ve lehçeler üzerine birçok çalışma ve inceleme bulunmaktadır. Bu çalışmalar ve incelemeler arasında bir dilin lehçeleri arasındaki akrabalığı ya da farklılıkları en iyi lehçeler üzerine yapılmış sözlükler ortaya koyar. Radloff'un "Türk Lehçeler Sözlüğü" bu kapsamda hazırlanan temel sözlüktür. Hüseyin Kazım'ın "Büyük Türk Lügatı" da bu alanda çalışılan farklı bir eserdir. Türk diyalektleri hakkında ilk eser ise Kaşgarlı Mahmud'un "Divanü Lugat-it Türk" adlı sözlük niteliğindeki eseridir. Yapılan bu çalışmalar eski metinlerden ve halk ağzından derlenen kelimelerden oluşur. Bu metinlerin incelenmesi yapılırken dönemlere ayrılarak ve lehçeler arasında mukayese yapılarak ses, söz, kelime, söz varlıkları arasında olan ilişki ortaya konulmaktadır.

Makalede Çağdaş Türk diyalektleri arasında değişmeye ve dönüşmeye en direnç gösteren kelimeler ve söz varlıkları olan organ adları Rusça karşılıklarıyla birlikte mukayese edilecek ve dizini yapılacaktır.

TÜRK DİLİ VE LEHÇE

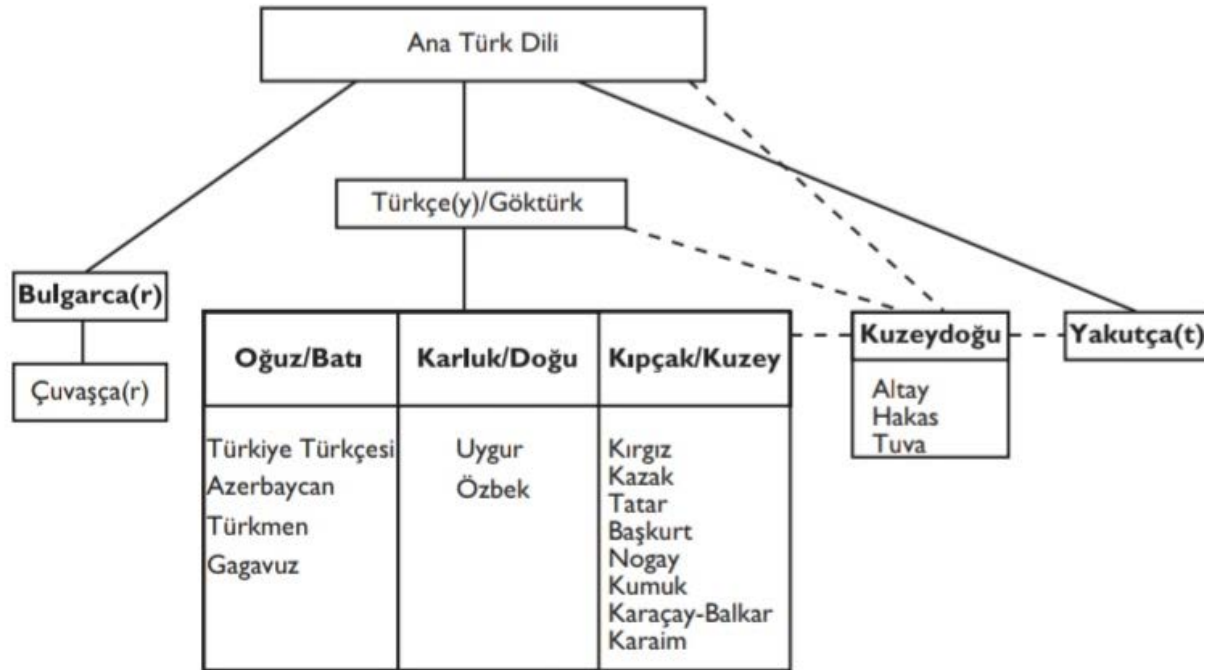
Lehçe, dilin bilinen döneminden önce karanlık ve izlenemeyen döneminde kendisinden ayrılmış olan fonetik (sesbilgisi) ve morfolojik (biçimbilgisi) farklılıklar gösteren kollarına denir. Türk dili sınırı çizilemeyen bir alanda doğar birtakım ilişkiler ile birlikte farklı kollara ayrılır. *"Türk dili tarihi gelişim seyri içinde dilin kendi doğal yapısından kaynaklanan değişmeler yanında çeşitli coğrafi değişmeler farklı sosyal kültürel çevrelerle ilişki gibi dış faktörlerle bütün dillerde olduğu gibi bir yanda değişmiş, bir yandan da kollara ve diyalektlere ayrılmıştır"* (Barutçu 1992: 47). Türk milletinin yaşamış olduğu geniş coğrafya, siyasi ve kültürel etkileşim Türk dilinin kollara ayrılmasına neden olmaktadır. Ekonomik ilişkiler ve yerleşim yerlerinde yaptıkları değişimler konuştukları dilde etkisini göstermektedir. Yaşanılan bu ilişki var olan dili değiştirip birtakım farklılıklar ortaya koymaktadır.

Türk dili dünya dilleri arasında geniş bir coğrafi alanı kapsayan ana dillerden bir tanesidir. *"Türk dilinin kavram alanı ve başlangıcından bugüne yaptığı işlev göz önüne alınırsa, bu kullanımın sakıncaları açıkça görülecektir. Nitekim diğer Türk cumhuriyetleri boy veya coğrafi adla anılırken, Anadolu*

Türklerinin Türk adıyla anılması, Türk ve Türkçe kelimelerinde bir anlam daralması yaratmıştır. Böylece Türk adı Türkiye Türkleri, Türkçe de Türkiye Türkçesi ile sınırlandırılmıştır. Günümüzde Türkçe sözü yavaş yavaş gerçek ve genel anlamıyla kullanılmakta ise de, dünya da bu ad yaygın biçimde Türkiye Türkçesi karşılığında kullanılmaktadır. Aslında Türkiye’de konuşulan dil, sadece Türkçenin bir lehçesidir ve özel adı Türkiye Türkçesidir. Türkçe dar anlamda Türkiye Cumhuriyeti devletinin resmi dili, geniş anlamda ise dünya üzerindeki bütün Türk soylu halkların değişik coğrafyalarda, çeşitli lehçeler halinde konuştukları dilin adıdır” (Buran 2013: 30). Türkçe sadece Türkiye Cumhuriyetinde konuşulan bir dil değildir. Kökeni çağlar öncesine dayanmaktadır. Türk dili, Göktürk Yazıtları’ndan Ali Şir Nevai’ye kadar ulaşan farklı bölgelere dağılan, gelişen ve günümüze kadar canlılık göstererek süregelen bir dildir. Bu geniş coğrafya, tarih ile ilişkilendirildiği zaman Türk dilinin lehçelere ayrılmasına sebep olmaktadır. Farklı lehçelere dair ilk bilgiler Kaşgarlı Mahmud’un Divan-ı Lügat-it Türk adlı eserinde yer almaktadır.

Türk lehçelerinin ayrımı yapılırken gramer (dilbilgisi) bakımından detaylı incelenmesi, lehçelerin ve lehçelerde kullanılan temel kelimelerin karşılaştırılması, ortak ya da farklı özelliklerin belirlenmesi, lehçelerdeki dil özelliklerinin o lehçeyi konuşan topluma ait olup olmadığının belirlenip tarihi ve etnolojik incelemesi, lehçelerin eski ya da yeni buluşlarının karşılaştırılması ve lehçelerin tarihi gelişimi ve yöneliminin belirlenmesi gerekir.

Lehçelerin ses ve şekil bilgisel ortaklıkları ve farklılıkları belirlendikten sonra Türk dilinin tarihi, coğrafi, topluluk adlarına ve dil özelliklerine göre gruplandırılır. Ahmet Buran, Türk dili ve lehçelerinin gelişimini ve tasnifini genel hatlarıyla şöyle bir tablo ile gösterir:

Şekil 1: Buran ve Tulum (2018: 28).

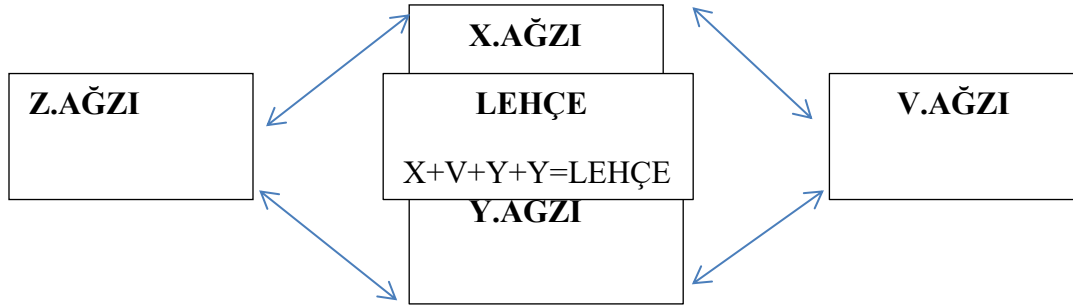
Türk dili kollara ayrıldıktan sonra lehçeler o Türk boylarının adı ya da coğrafi bölgenin adı ile ilişkilendirilerek nitelendirilir. Bu adlandırma Türk lehçelerinin tasnifine kaynaklık etmektedir.

“Her çalışma kendinden önceki çalışmaların eksik yönlerini yanlışlarını ve tasniflerde ele alınmayan noktalarını aydınlığa kavuşturmayı hedeflemiştir. Fakat yine de Türk lehçelerinin esaslı ve nihai bir sınıflandırması yapılmış sayılmaz. Çünkü geniş coğrafyaya yayılmış ve binlerce yıllık bir tarihe sahip,

üstelik tarihi dönemlere ait yazılı belgeleri sınırlı olan bu dilin sınıflandırılmasında her lehçenin ayırt edici yönü ve diğer lehçelerle farklılıklarını tespit etmek güçtür” (Akar, 2005: 50). Bu geniş saha Türk dilinin incelenip araştırılmasını zorlaştırmaktadır bu sebeple birçok Türkolog Türk dilini şekil, ses, çekim ve yer-yön özelliklerine göre gruplandırmaktadır. Batı devletlerinde yapılan çalışmaları bir yana bırakırsak, Türk lehçelerinin araştırılıp sınıflandırılması yakın bir dönemi göstermektedir. 1991 yılında Sovyetler Birliğinin dağılması ile birlikte Türk devletlerinin bazılarının da özgürlüğünü kazanması bazılarının da rahat seviyesinin artması iletişim ve etkileşiminin artması araştırmacılar tarafından araştırıp incelenmesini kolaylaştırmaktadır.

LEHÇELEŞME

Bir dilin lehçeleşmesi için belirli ağızların birleşmesi ilk aşama olarak kabul edilmektedir. Bir kavmin coğrafi ve kültürel gerekçelere bağlı olarak çok sayıda lehçesi olabilir. Bu lehçelerin her biri siyasi bir kuvvetin karar vermesi ile yazı dili haline gelmektedir.

Bu aşamalar gerçekleşirken dil her an değişir ve gelişir. Türk dilini konuşanları coğrafi, kültürel, sosyal şartları değiştikçe kendi içerisinde ağız farklılıkları artmaya devam eder. Bu değişim ve farklılıklar ilk olarak ses, fonetik ve ekler olmak üzere üç başlık altında karşımıza çıkar. Bu değişimlere en fazla direnç gösteren kelimeler temel sözcük varlıklarıdır.

Dilin lehçeleşmesi için bir kavmin içinde bulunan topluluğun konuşanlarının yaşadıkları coğrafyadan çeşitli nedenler ile ayrılması, göç etmesi gerekmektedir. Coğrafi farklılık siyasi ve kültürel farklılığı da beraberinde getirmektedir. Dilin kendi içerisinde bulunduğu değişim ve devinim farklı bir coğrafyada daha da hızlanmaktadır. Toplumsal ve kültürel farklılaşmanın canlı bir şekilde görüldüğü alan dil ve edebiyattır. Bu yaşanan aktarım ve dil farklılaşmasına dil ve edebiyat geçmişten günümüze köprü olmaktadır. Dilin canlı bir şekilde değişip dönüşerek ilerlemesinin, coğrafi değişimin, siyasi, ekonomik, kültürel şartların sağlanmasının yanı sıra siyasi bir kuvvet tarafından benimsenip, destek verilmesi beylik ve devletler arasında yazı dili, yazışma dili olarak kabul görmesi gerekmektedir.

“Devlet; parayı, orduyu, hukuk ve eğitim sistemlerini bağımsızlığının sembolü olarak görür. Bu alandaki işlerin yürütülmesini ise bürokrasi sayesinde yapar. Bürokrasi esas olarak bir yazışma dili üzerinde yürür. Bunun için devletin mutlaka yazı diline ihtiyacı vardır. Bu bağlamda tarihte kurulmuş Türk devletlerinin de kendilerine mahsus bağımsız birer yazı dilleri olmuştur” (Tekin, 1974: 66). Bir dilin farklı kollara ayrılan lehçelerinin siyasi olarak desteklenmesi ve yazı dili olarak yazışmalarda kullanılması gerekmektedir. Kullanılan bu yazı dili bağımsızlığın bir simgesidir.

Tablo 1. Organ Adlarının Karşılaştırılması

	T.T	Az.T	Bş.T	Kz.T	Kr.T	Öz.T	Ttr.T	Tr.T	U.T	Rusça
1	ağız	ağız	avız	avız	öz	ağız	avız	ağız	eğiz	rot
2	akciğer	ağciyâr	üpkâ	ökpe	öpkö	öpkâ	üpkâ	öyken	öpkâ	lëgkoe
3	avuç	avuç	us töbö	uvıs alakan	üç	havuç kısım kâift	uç tâbi	ovuç	aç avuç sükim	ladon
4	ayak	ayaq	ayak	ayak	ayak but	âyâk	ayak tâpi	ayak	ayak put	stupnyâ
5	bacak	bacag	ayak bot	ayak	but	âyâk	ayak bot	büt	put ayak	naga lapa
6	bağırsak	bağırsag	isäk	işek	içegi	içäk	içäk	içeğe	üçây	kişka
7	baş	baş	baş	bas	baş	bâş	baş	baş	baş	glava
8	beyin	beyin	baş miyihî	muy	mé	miyâ	mi,cilik	beyni	muñâ miyâ	mözg
9	biyik	biğ	miyik	miyik murt	murut mayk	maylöv	miyik	murt	burut moylov	usı
10	boğaz	boğaz	boğaz tamak	tamak alkım sağak öreş	tamak	hâlkum tòmâk	bugaz tamak	boğaz	boğaz tamak	görlo
11	boy	boy	buy	boy	boy	boy	buy	boy	boy	róst
12	boyun	boyun	muyın ünâs	moyın	moyun	boyün	muyın	boyun	boyun	şeya
13	böbrek	böyräk	böyör	büyük	böyrök	büyräk	böyir	böyrek	böräk	pâç ka
14	böğür	böyür	yan kabırğa	büyir	kaptal	yan	kabırğa yan	böyür bıkın	yan bıkın	bók
15	ciğer	ciyâr	bavır	bavır	bâr	bağır cigâr	bavır	ciğer bağır	Beğir cigâr	peçen
16	çehre	çöhrâ üz	yöz bit kiyâfât	pişin bet jüz	cüz bet	çehrâ bet	bit yöz kiyâfât	yüz	bet çâhrâ yüz	litsâ fizianómiya
17	çene	çânâ	iyäk	iyek	èk	iyäk	iyäk	eñek	iñäk sakak	podboródok
18	dalak	dalag	talak	talak kök bavır	kök bâr	täläk	talak	dälak	tal	selezänka
19	damak	damag	añkav	toñday	toñday	tängläy	añkav	kentlevük	tañlay	nöba
20	dil	dil	til tilmâr daklad	til	til	til	til nâtk daklad	dil	til	yazık reç'
21	diş	diş	tiş	tis	tiş	tiş	tiş	diş	tiş çiş	zub
22	diz	diz	tiz	tize	tize	tizzâ	tiz	diz	tiz	koléno
23	döş	düş	tiş kükräk	tös kökirek	töş	töş	tiş kükräk	düş	tüş	qrud'
24	dudak	dodag	irin	erin	erin	lâb	irin	dâdak	kalpuk lâv	gubâ
25	el	âl	kul	kol	kol	kol	kul	el	âl	ruka
26	gırtlak	gırtlag	tamak töbö	kâmey	kekirtek	hikldak	tamak töbi	boğaz	gekirtäk	gortan'
27	göbek	göbäk	kindik	kindik	kindik	kindik	kindik	gâbek	kindik	pupäk
28	göğüs	köks	kükräk tüş	tös kökirek kevde	kökürök	kökräk	kükräk	gâvüs kükrek	kâksâ	grud
29	göz	göz	köz	köz	köz	köz	küz	göz	köz	glaz óka
30	kalça	omba	bot yanbaş	san	san	sân	bot yanbaş	bıkın yânbaş	yañpaş	bedro
31	kalp	ğalb	yöräk	jürek dil	cürök	kalb yüräk	yöräk	kalp yürek	kâlb	serdtse
32	kara ciğer	gara ciyâr	bavır	bavır	bör	cigâr	bavır	bağır	beğır	Peçen'
33	karın	garın	karın korhak	karın askazan	karın askazan	kârin	karın korsak	garın	kerin	jivot çrevo
34	kasık	gasıg	kasık	şap	çat çap	çât	kasık	gâsık	çat çap	lozhka
35	kaş	gaş	kaş	kas	kaş	kâş	kaş	gâş	kaş	brov
36	kirpik	kirpik	kirpik	kirpik	kirpik	kiprik	kirtik	kirpik	kirpik	resnitsa
37	mide	mädâ	aşkazon karın	askozan	aşkazon	medâ aşkâzan	aşkazon karın	aşgâzon	aşkazon	jeludok
38	omurga	onurğa	umurtka umurtkalık	omirtka	omurtka	umurtka	umirtka	onurga	omurtka	spimoy hrebet
39	omuz	çiyin omuz	kulbaş iñbaş yavrin yilkâ	ıyık	iyin	yelkâ omiz	cilkâ iñbaş kulbaş	omuz çiğın	omuz mürâ	pleço
40	saç	saç	säs	şaş	çaç	sâç	çâç	saç	saç çaç	volas
41	sakal	saggal	hakal	sakal	sakal	sakâl	sakal	sakal	sakal	boroda
42	sırt	sirt	arka hurt	arka art	beliarka	ârka	arka sirt	arka	arka	spina
43	topuk	topug	tubık üksâ	tobık	sağonçok	topık tãvan	tubık ükçâ	topuk ökçe	topuk tapan	kabluk
44	vücut	vücut	tân gävädâ bädân	dene tãn	dene beden	vucud	tân gävädâ bädân	beden	bädân vucut	telo
45	yanak	yanag	yañak	jak	çäk	yának	yañak	yañak	yañak mäñiz yüz	şçeka

Ercilasun'un çalışmaları doğrultusunda hazırlanan bu tablo da Türk dilinin tarihsel gelişimi dikkate alındığında, coğrafi yakınlığın dile ortak bir tekâmül kazandırdığı görülmektedir. Bu yakınlığın meydana getirdiği benzerlikler Türk dilinin temel sözcüklerinde daha belirgin olarak karşımıza çıkmaktadır. Dil, birçok temel sözcüğü bünyesinde barındırmasına rağmen anlam gücü sebebi belli bir bölgeye bağlı olmadan insanların ortak olan ifadeleri gösterilmektedir.

Tabloda görüldüğü gibi kullanımdan düşme oranı düşük kelimeler tercih edilip farklılaşmanın da bu doğrultuda benzerliklerinin fazla olduğu görülmektedir. Dilin söz varlığında bazı sözcükler, zaman, dil gelişimi, kültür farkı, coğrafya gibi rey veren değişik kullanımlar gösterilmekle birlikte tüm bu farklılıklara rağmen ortak kullanımların oranının fazla olduğu örneklerde görülmektedir.

SONUÇ

Çağdaş Türk Lehçeleri arasındaki mukayesede en farklılıklar siyasi sınırlar neticesi ile meydana gelmektedir. Ortak ses yapıları konuşulan lehçenin akrabalık derecesinin kuvvetlendirmektir. Türk boyları ve devletleri arasında konuşulan Türkçenin ses ve şekil bilgisi özellikleri de dikkate alınarak karşılaştırmalı, lehçe ve şivelerin tam özellikleri ortaya konulmaktadır.

Var olan bilgilerle ve siyasi, bilimsel anlamda bu lehçelere dil veya lehçedir diye kesin bir yargıda bulunmak oldukça zordur. Çağdaş Türk Lehçeleri arasındaki farklılıkların en belirgin nedenlerinden biri farklı siyasi sınırlarda yaşıyor olmalarıdır. Diğer bir neden ise geniş bir coğrafi alan ve uzun bir tarihi süreçtir. Tablodaki organ adları göz önüne alındığında bu kelimeleri tek bir dilin lehçesi olarak kabul etmenin daha doğru olacağı düşünülmektedir. Bu dil ise Türk Dili olarak karşımıza çıkmaktadır. Kimi lehçeler farklı bir grupta bulunmasına rağmen buldukları coğrafya aradaki komşuluk bağı Türk dili etkileşimini kuvvetlendirir niteliktedir.

Oğuz grubunda yer alan Türkiye Türkçesiyle Karluk grubunda yer alan Türkmen Türkçesinin benzeşme yönünü kuvvetlendirir. Kıpçak grubunda yer alan Kazak Türkçesi ile Karluk grubunda yer alan Özbek Türkçesindeki benzeşme yönünü kuvvetlendirir. Karluk grubunda yer alan Özbek Türkçesi ile Kıpçak grubunda yer alan Kırgız Türkçesinin dil akrabalığını kuvvetlendirir niteliktedir.

KAYNAKÇA

- Akar, A. (2005). *Türk Dili Tarihi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Barutçu Özönder, S. (2002). *Eski Türklerde Dil ve Edebiyat-Türkler*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Barutçu Özönder, S. (1992). Türk Lehçeleri arasında müşterek bir yazı dili teşekkülü için neler yapılabilir? Adana: IV. Milli Eğitim Sempozyumu.
- Buran, A. (2018). *Çağdaş Yazı Dilleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Buran, A.(2019). *Kurşunlanan Türkoloji*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ercilasun, A.(1991). *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ercilasun, A.(1991). *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü Cilt II*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ercilasun, A. (2012) *Türk Dili Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tekin, Ş. (1974). *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tulum, M. (2018). *Çağdaş Yazı Dilleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.